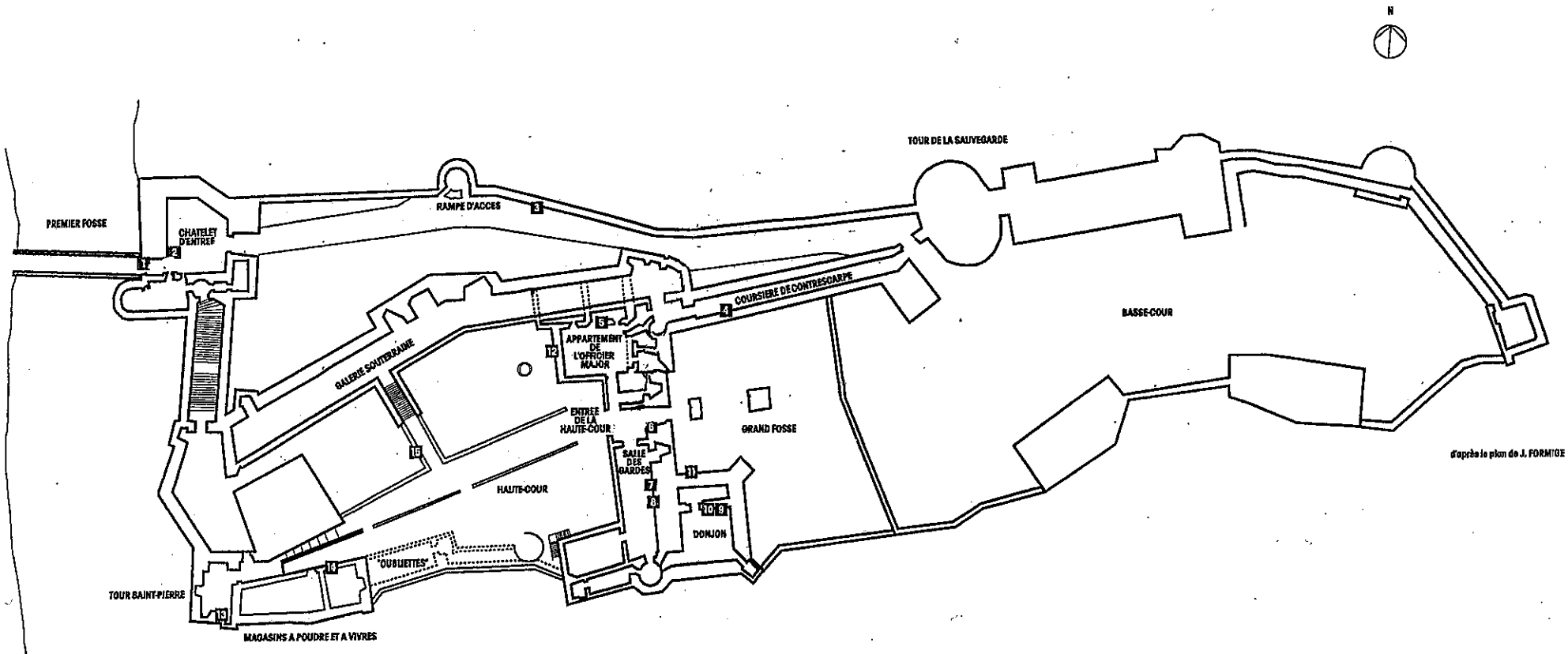

Plan général du château

d'après le plan de J. FORMIGÉ

SAVOIE CONSEIL
GENERAL

Het kasteel van Miolans

Het kasteel van Miolans ligt 550 meter boven de zeespiegel op een rotsplateau dat het Alpenlengtedal van de Combe de Savoie beheerst en is sinds 1944 een geclassificeerd historisch monument.

De oorspronkelijke kern van het kasteel bevindt zich op de plaats waar de Saint-Pierre toren staat, een eenvoudige door de leenheren van Miolans in de twaalfde eeuw gebouwde donjon, een verdedigbare woontoren. Aan het einde van de veertiende eeuw werd het kasteel door Jean de Miolans uitgebreid en in de vijftiende eeuw door Anthelm IV aangepast aan de vooruitgang op het gebied van de artillerie. De uitbreiding geeft uitdrukking aan de macht en onafhankelijkheid van deze familie, die niet alleen in Savoye maar ook in de Dauphiné en Viennois vertegenwoordigd was. Na de ondergang van de dynastie in 1523 bevond zich het kasteel, dat in militair opzicht inmiddels verouderd was, in handen van hertog Karel III van Savoye. Tussen 1564 en 1792 werd de vesting als staatsgevangenis gebruikt, met als één van de bekendste gevangene de Markies de Sade. De familie Guiter, die het kasteel sinds 1869 bezit, heeft het kasteel gerestaureerd en voor het publiek geopend.

Voorgebouw

Het voorgebouw werd aan het begin van de zestiende eeuw gebouwd. Dit vooruitspringende verdedigingsbouwwerk diende ter bewaking van de noordelijke toegang achter de stenen brug over de eerste, uit de rots gehouwen gracht. Het gebouw bestaat uit een half rond verdedigingswerk, de zogeheten barbacane, en is voorzien van talrijke schietgaten en een U-vormige toren met een gekanteelde weergang aan de kant van de gracht. Het beschikt over een met twee versterkte poorten afgesloten poorttoren, voorzien van valhek en werpgaten voor pek en een overdekte galerij die een rechtstreekse en beschermde toegang tot de hoofdburcht biedt.

Toegangshelling

Men gaat ervan uit dat de eerste ommuring in dezelfde periode als het voorgebouw werd gebouwd om de toegang tot de voorburcht te kunnen bewaken. Op deze toegangshelling bevond zich ooit halverwege ter hoogte van de vernauwing een bevestigde poort met ophaalbrug. Verder naar boven staat de aan het einde van de vijftiende eeuw gebouwde artillerietoren van de Sauvegarde en de monumentale poort die toegang verleende tot de voorburcht.

Weergang van de contrescarpe

Deze in de vijftiende eeuw in de tweede wal gebouwde rechte, nauwe en gewelfde verdedigingsgalerij is voorzien van verschillende schietgaten ter verdediging van de grote gracht en ter bewaking van de toegangshelling. Daarboven bevindt zich een aan het einde van de vijftiende eeuw aangelegde rondweg, voorzien van een borstwering met talrijke schietgaten om de helling te kunnen bewaken die een snelle verbinding tussen de hoofd- en voorburcht vormde.

Woonruimten van de Officier Major

Dit rechthoekige gebouw met een oppervlak van 58 m² bestond uit drie verdiepingen. De imposante schoorsteenmantel uit gehouwen steen en over de gehele breedte versierde schoorsteenomlijsting stammen uit de tweede helft van de vijftiende eeuw. Hier bevindt zich eveneens een oven uit de tijd dat het kasteel een gevangenis was en deze ruimte als keuken dienst deed. De eerste verdieping wordt aan de zuidkant verlicht door een deur (13de-14de eeuw), een groot venster met kruiskozijn en twee zitplaatsen aan het raam. Tevens bevindt zich hier een opening in de muur die werd verbouwd om een gootsteen aan te brengen. De gordijnboog in de buitenmuur is voorzien van het wapen van de familie Miolans-Roussillon. Dit woongebouw wordt in geschriften uit het jaar 1729 als woonruimte van de Officier Major vermeld, maar de eigenlijke bouwsubstantie is ouder. Het is ook denkbaar dat het hier gaat om de aula of de grote, reeds in 1332 genoemde herenzaal, die op zijn minst de eerste verdieping en de ruimte achter de schoorsteen besloeg.

Poort naar de hoofdburcht

Deze op de stenen walmuur (escarpmuur) gebouwde, zeer diepe toegangspoort is volledig uit gehouwen natuursteen opgetrokken. De pijlers rusten aan de buitenkant op twee kussenblokken waar ook de ophaalbrug op rustte, die in geopende positie door een vaste brug werd verlengd, waar nog twee pijlers van overgebleven zijn. Op de sluitsteen aan de buitenkant is een onbekend wapen ingemetseld. Aan weerszijde van de tweevleugelige poort liggen schietgaten met elk een geschutkamer. Op het niveau daarboven zijn twee schietgaten in Franse stijl, waardoor met kanonnen frontaal in de richting van de gracht kon worden gevraagd.

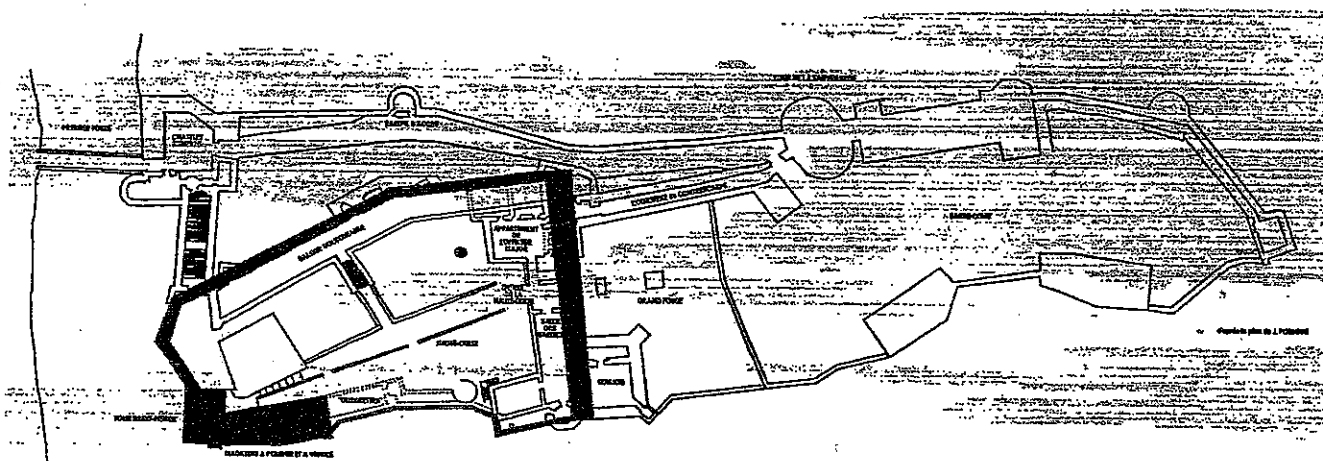
Wachtzaal

Deze grote zaal met kruisribgewelf staat in verbinding met de donjon en werd tegen de escarpmuur gebouwd om voor een goede communicatie te kunnen zorgen. De naam wachtzaal is ongetwijfeld ontstaan in de tijd dat het kasteel als gevangenis dienst deed. Tussen 1559 en 1792 waren in Miolans op bevel van de vorst 192 gevangenen uit de Piëmont, Savoye, Nice en zelfs 3 gevangenen uit Frankrijk in hechtenis. Het waren politieke gevangenen, "kettters", veroordeelden of jonge adellieden die op verzoek van hun verwanten wegens onoorbaar gedrag gevangen waren gezet. Tot de beroemdste gevangenen tellen Père Monod, de adviseur van Christina van Frankrijk, hertogin en regentes van Savoye, de zus van Lodewijk XIII en vooral de Markies de Sade (van december 1772 tot april 1773), die luttele maanden na zijn gevangenneming met hulp van zijn bewakers door een raam wist te ontsnappen.

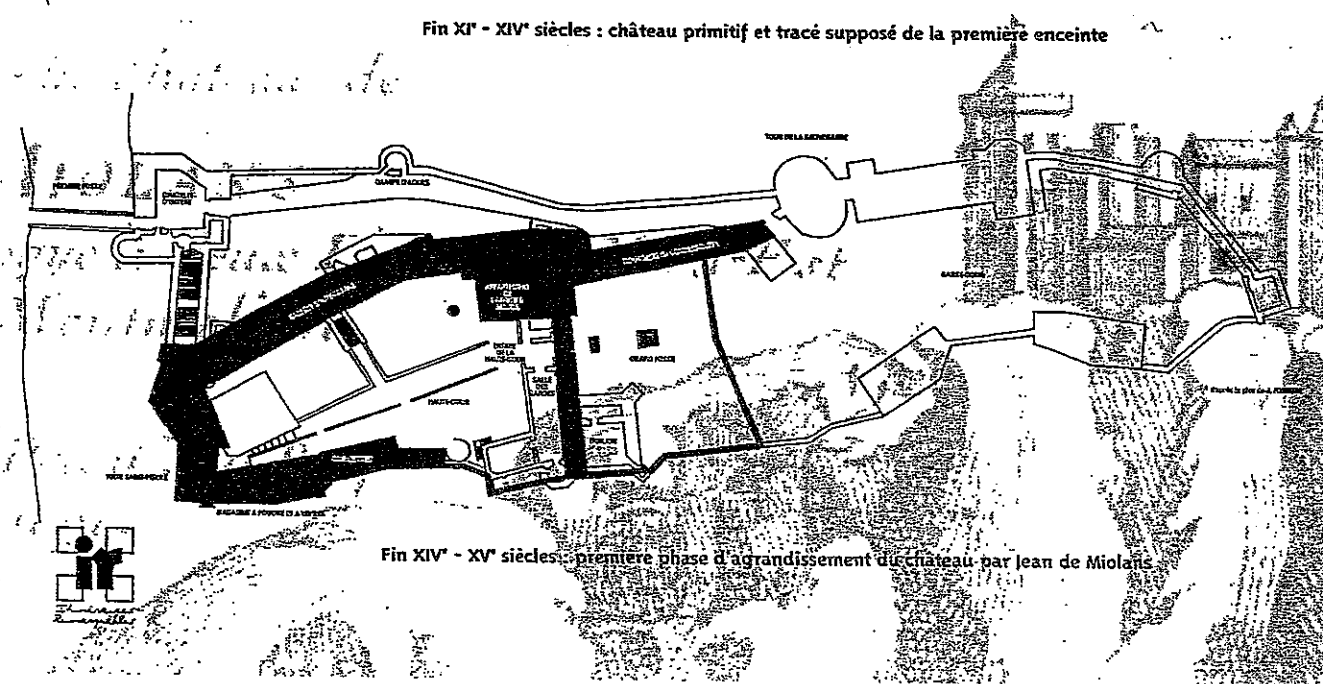
Chronologische bouwgeschiedenis van het kasteel

Eind 11de-14de eeuw: oorspronkelijke bouwsubstantie en mogelijk verloop van de eerste ommantelingsmuur

Eind 14de-15de eeuw: eerste uitbreidingsfase van het kasteel door Jean de Miolans

Fin XIe - XIVe siècles : château primitif et tracé supposé de la première enceinte

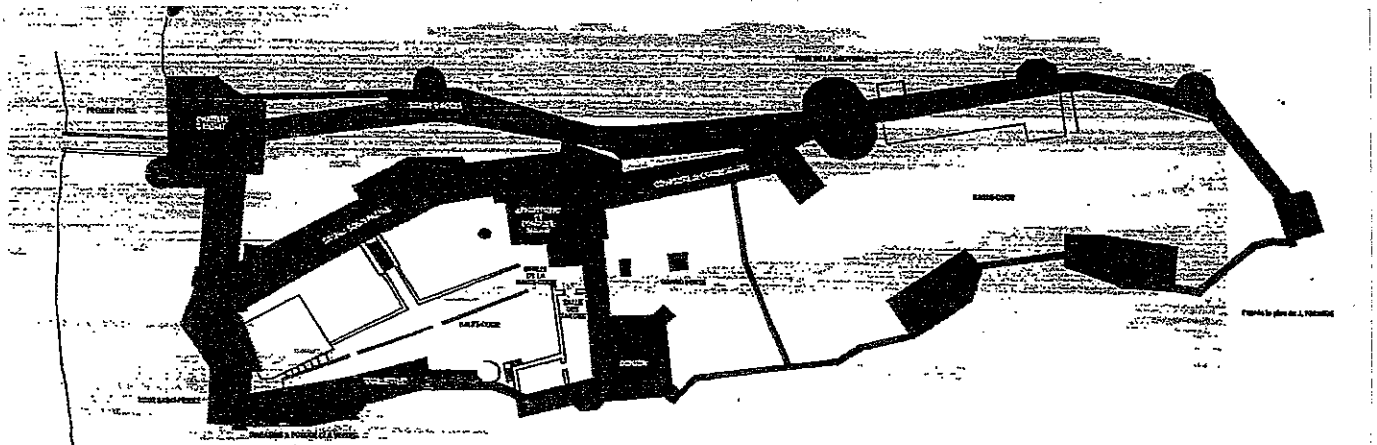

Fin XIVe - XVe siècles : première phase d'agrandissement du château par Jean de Miolans

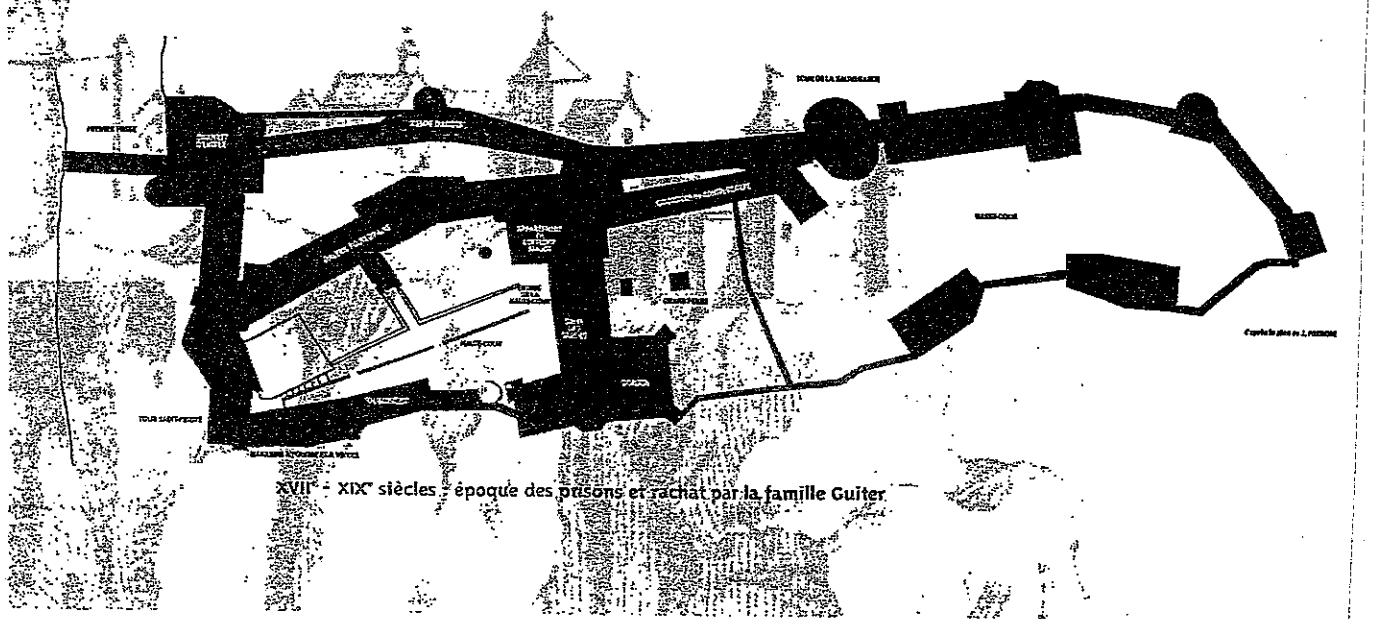
Chronologische bouwgeschiedenis van het kasteel

Eind 15de-16de eeuw: tweede uitbreiding van het kasteel door Anthelm VIII en Louis de Miolans

17de-19de eeuw: gebruik als gevangenis en aankoop door de familie Guiter

Fin XVe - XVIe siècles : deuxième phase d'agrandissement du château par Anthelme VIII et Louis de Miolans

XVIIe - XIXe siècles : époque des prisons et rachat par la famille Guiter

Donjon

De donjon werd aan het einde van de vijftiende of begin van de zestiende eeuw gebouwd. Het imposante, rechthoekige en 23 meter hoge bouwwerk bestaat uit zes verdiepingen die via een in de hoektoren ondergebrachte wenteltrap met elkaar verbonden zijn. Bovenop de toren bevindt zich een dakterras met een borstwering voorzien van kantelen, die in de negentiende eeuw werden gerestaureerd. De architectonische eenheid van deze toren als symbool van de heerlijke macht met zijn dubbele functie als verdedigingsbouwwerk en woontoren is ondanks de bouwkundige aanpassingen in verband met de benutting als gevangenis nog op iedere etage zichtbaar. Van boven tot beneden heeft iedere kerker een naam die de levensomstandigheden van de gevangenen weergeeft: hel, vagevuur, schatkamer, ontvangstzaal en paradijs. In de verwarmde en van latrines voorziene schatkamer zijn op de muur – gedeeltelijk zelfs nog gedateerde - inscripties van de gevangenen te zien.

De leenheren van Miolans

Over de familie Miolans, één van de machtigste van Savoye, is van vóór de dertiende eeuw nauwelijks iets bekend, hoewel Witfred, Nantelme en Aimon reeds aan het einde van de elfde eeuw in geschriften genoemd worden. Geoffroy de Miolans, een vazal van graaf Amadeus III van Savoye, nam deel aan de tweede kruistocht in 1147-1148. De leenheren van Miolans gingen allianties aan met grote, vermogende families uit de regio's Tarentaise, Maurienne en Viennois. Hierdoor ontstonden zijtakken zoals die van de Miolans-Urtières. Na het huwelijk van Jean (1380-1420) met Agnès de Roussillon worden zij de erfgenamen van de Roussillons, die leenheren van Anjou waren. Daardoor komen zij in het bezit van nieuwe leengoederen in de Dauphiné. De familie doet talrijke schenkingen ten gunste van religieuze instellingen en verschillende leden van de familie bekleden belangrijke ambten in de kerk. Jean sticht het Augustijnenklooster van Saint-Pierre-d'Albigny en zijn zoon Jacob I, ridder van de Collier-orde, brengt drie heilige doornen mee uit het Heilige Land. In 1491 werd Claude-Jacques benoemd tot Graaf van Montmayeur en Lodewijk klom in 1497 op tot baron. In de loop van de vijftiende eeuw spelen de leenheren van Miolans een belangrijke rol aan het hof van Savoye als kamerheren, adviseurs en maarschalcken. Na de dood van Jacob III, ridder van de Orde der Annuntiaten in 1521 wordt zijn neef Urban, commendataarabt van de abdij Saint-Michel-del-la-Cluse, zijn opvolger. Met het overlijden van Claudine, die het kasteel in 1523 na haar huwelijk met Wilhelm van Poitiers-Saint-Vallier overdroeg aan hertog Karel III van Savoye, sterft de familie uit. De lijn van de Miolans gaat dan over op de families Miolans-Saluces en Mitte-Chevrière-Miolans.

Donjon en hoofdgracht

De grote, tussen de voor- en hoofdburcht uit de rots gehouwen gracht grenst in het noorden en oosten aan de beide muren in de buitentalud, de zogeheten contrescarpemuren, in het westen aan de muur in de binnentalud, de escarpmuur, en in het zuiden aan een borstwering met kantelen. De gracht, die aan de zuidkant 11 en aan de noordkant 8 meter diep is, wordt onderbroken door brugpijlers. Deze brugpijlers zijn opgetrokken uit kruiselings gelegde, uit kalkzandsteen gehouwen stenen: de hoekstenen zijn alternerend in lengte- en breedterichting gelegd. De donjon is buitengewoon stevig gebouwd: de massieve hoektorens op de lagere verdiepingen dienen als pijlers op de plaatsen waar de toren niet op de rots rust. De muren die aan de basis meer dan 3 meter dik zijn, verjongen zich naar boven toe en zijn dan voorzien van grotere en talrijkere openingen in de muren.

Hoofdburcht

In de eerste helft van de vijftiende eeuw werd er een nieuwe ringmuur gebouwd. Deze muur omringt het hoogstgelegen rotsplateau en vormt een begrenzing van de hoofdburcht. Binnen deze muur liggen vooral de voor militaire, politieke en woondoeleinden gebruikte ruimten en dit in tegenstelling tot de voorburcht, die oorspronkelijk slechts bedoeld was als vluchtburcht voor de bewoners en later dienst deed als woonruimte voor de garnizoenen.

In de directe omgeving van de hoofdburcht zijn nog een aantal belangrijke onderdelen van het leven in een kasteel zichtbaar, zoals bijvoorbeeld de cisterne en overblijfselen van de vroegere kapel voor de gevangenen. Volgens de overlevering en plaatselijke legenden bevonden zich in de onderaardse ruimte aan de rand van de steile rotshelling ooit de afschrikwekkende onderaardse kerkers van het kasteel.

Saint-Pierre toren

Met de bouw van deze toren werd begonnen in de twaalfde eeuw en deze toren behoort dus net als de beide bovengenoemde ruimten tot het oudste gedeelte van het kasteel van Miolans. Het is een rechthoekig bouwwerk dat oprijst boven de eerste gracht in het westen en de steile rotswand in het zuiden. De drie verdiepingen zijn door middel van een buitenliggende trap met elkaar verbonden. Iedere verdieping biedt de voor het comfort van de leenheren gewenste voorzieningen: latrines, schoorstenen en vensters met vensternissen en zitplaatsen. Het in steen gehouwen wapen van Anthelm V van Miolans (1276-1304) op de schoorsteenmantel wijst erop dat de tweede verdieping de bel étage van de toren is geweest. De derde verdieping werd in de vijftiende eeuw opnieuw opgetrokken en in de tijd dat het kasteel als gevangenis werd gebruikt, licht gewijzigd. Vanuit deze toren konden de verbindingswegen in het gebied van de Combe de Savoie en met name die naar Italië bewaakt worden. Op het dak bevindt zich een terras met een borstwering met kantelen. Het terras biedt een mooi uitzicht op de Mont-Blanc (links), de bergketen van Belledonne en het Chartreuse- en Vercorsmassief (rechts).

Kruitmagazijn en voorraadruimte

Deze twee, nog voor de bouw van de Saint-Pierre toren gebouwde zogeheten “tweeling”-ruimten bevinden zich in het oudste, centrale gedeelte van het kasteel van Miolans. In 1014 wordt voor de eerste keer melding gemaakt van een van oorsprong gallo-romaans landgoed van Miolans, Meiolanum. De eerste bekende vermelding van het castro Mediolano en de bij het landgoed horende kapel stamt uit het jaar 1083.

Deze beide ruimten zijn vermoedelijk in de dertiende eeuw gelijkvloers met de donjon gebouwd. Zij worden beide door een gemeenschappelijk terras overdekt. Het is heel goed mogelijk dat bepaalde muren van oorsprong Romaans zijn.

Onderaardse galerij

Deze grote, bijna 200 meter lange geschutsgalerij met tongewelf werd aan het einde van de vijftiende eeuw achter het gordijn, de zogeheten courtine, van de tweede wal gebouwd. De galerij is met de hoofdburcht verbonden via een, tussen de muren liggende rechte trap die naar een grote gewelfde poort leidt. Om de toegangshelling te kunnen verdedigen bevinden zich in de noordmuur 13 geschutskamers met schietspleten en schietgaten voor kanonnen.

Overzichtsplattegrond van het kasteel

Premier fossé	Eerste gracht
Tour Saint-Pierre	Saint-Pierre toren
Châtelet d'entrée	Voorgebouw
Magasins à poudre et à vivres	Kruitmagazijn en voorraadruimte
Galerie souterraine	Onderaardse galerij
Oubliettes	Kerker
Rampe d'accès	Toegangshelling
Haute-cour	Hoofdburcht
Appartement de l'officier major	Woonruimte van de Officier Major
Entrée de la haute-cour	Ingang van de hoofdburcht
Salle des gardes	Wachtzaal
Donjon	Donjon
Coursière de contrescarpe	Weergang van de contrescarpe
Grand fossé	Grote gracht
Tour de la Sauvegarde	Artillerietoren van de Sauvegarde
Basse-cour	Voorburcht
D'après le plan de J. [illisible]	Volgens het plan van J. [onleesbaar]
Ancien cheminement d'accès à la haute cour	Oude toegang tot de hoofdburcht